

Denken in de Driehoek

Heilig!?

**Huib Oosterhuis – Joris Vercammen – Ernst van den Hemel –
Birgit Meyer – Daan Beekers – Jan Visser – Sander van Maas
– Mattijs Ploeger – Jojanneke van der Veen – Jos Moons –
Bert Jan Lietaert Peerbolte – Yasser Ellethy**

Publiekslezingen in Utrecht - 2015-2016
In de Driehoek, Willemsplantsoen 1c, Utrecht

Denken in de Driehoek 2015-2016: Heilig!?

'Is er dan niets meer heilig?', schreef Salmon Rushdie. Maar wat *was* er dan ooit zo heilig? En is het echt wel verdwenen? Wat is heilig voor ons, en wat betekent dat?

Dit zijn de centrale vragen van Denken in de Driehoek 2015-2016.

Door in te gaan op heilige personen, heilige plaatsen, heilige klanken en heilige huisjes, letterlijk en figuurlijk, brengen de lezingen steeds meer aan het licht van wat 'heilig' nu is, in het algemeen, en voor specifieke groepen of mensen.

U kunt uzelf daarbij vragen stellen als: Wat betekent 'heilig' voor mij?
Of ook: Wat is mij 'heilig'? Wat doet iets heiligs of het heilige met je?
Hoe kom je op het spoor wat 'heilig' of 'heiligheid' nu eigenlijk is?

In vogelvlucht is dit het programma:

23 september: “Heilig!? Wat kan dat zijn? Inleiding en verkenning” –
Hoofdspreker: Prof. dr. Jan Visser – Respons: P. Jos Moons SJ.

14 oktober: “Heilige huisjes? Wat maakt gebouwen en plaatsen heilig?” –
Sprekers: Prof. dr. Birgit Meyer en dr. Daan Beekers.

25 november: “St. Maarten en Sinterklaas: heiligen met vuile handen? – Hoe heilig is zorg voor je naaste?” – Gesprek tussen dr. Huub Oosterhuis en mgr. dr. Joris Vercammen.

20 januari: “Heilige vrijheid, heilige majesteit, heilige... Wat is er heilig in Nederland en moet dat zo blijven?” – Hoofdspreker: Dr. Ernst van den Hemel – Respons: Jojanneke van der Veen MA.

17 februari: “Heilige Jezus – heilige Mohammed? – Ieder heilig op z’n eigen manier? – Debat met dr. Yasser Ellethy en prof. dr. Bert Jan Lietaert Peerbolte.

16 maart: “Heilige klanken: kan muziek “heilig” zijn?” – Hoofdspreker: Dr. Sander van Maas – Respons: Dr. Mattijs Ploeger. Met live muziek!

Marco Derks MPhil leidt de avonden. Hij is promovendus aan de Universiteit Utrecht en een ervaren debattleider en presentator.

23 september 2015

Heilig!? Wat kan dat zijn? Inleiding en verkenning

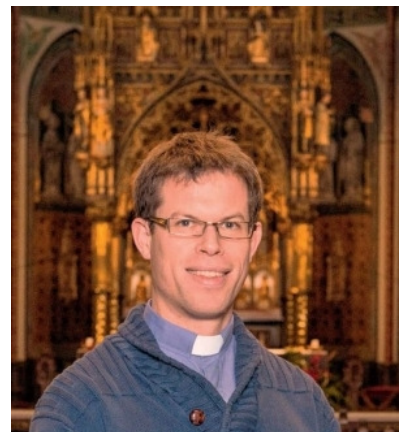
“Het heilige” fascineert mensen al eeuwen. Een inleidende lezing biedt aan het begin van de serie een verkenning van belangrijke thema’s in het denken over het heilige en heiligheid. Twee experts met kennis van de praktische omgang met heiligheid en de bestudering ervan geven een overzicht.

Hoofdspreker van deze avond is **prof. dr. Jan Visser**. Visser is een expert op het gebied van godsdienstpsychologie en religie in de moderne cultuur. Hij doceerde pastorale psychologie aan de Universiteit Utrecht en was daar tevens bijzonder hoogleraar vanwege de St. Oud-Katholiek Seminarie. Aan beide instellingen leidde hij generaties

theologen en pastores op. Als wetenschapper en priester kent Visser zowel de wetenschappelijke bestudering van “het heilige” als de praktische omgang ermee in een geloofsgemeenschap.

De eerste respons op de hoofdlezing wordt gegeven door **P. Jos Moons SJ**, Jezuiet en studentenpastor aan de *Tilburg School of Catholic Theology* en aan die instelling tegelijkertijd promovendus in de systematische theologie.

14 oktober 2015

Heilige huisjes. Wat maakt gebouwen en plaatsen heilig?

De grootste discussies ontstaan wanneer er een heilig gebouw afgebroken of neergezet wordt. Of het nu een kerk is, een hindoetempel, of een moskee. Blijkbaar roepen deze gebouwen iets wakker. Maar wat? Is het heiligheid? En zo ja: wat voor heiligheid is dat dan?

Deze avond zijn er twee sprekers: **Prof. dr. Birgit Meyer** en **dr. Daan Beekers**. Meyer is hoogleraar Religiewetenschap aan de Universiteit Utrecht en een meervoudig bekroonde wetenschapster met een grote internationale reputatie. Ze is met name bekend geworden door haar nadruk op het belang van het materiële in religie. In dat kader leidt ze ook een groot onderzoeksproject naar heilige plekken in het stedelijke landschap van Londen, Amsterdam, en Berlijn.

Dr. Daan Beekers promoveerde op een studie naar de religiositeit van christelijke en islamitische jongeren in Nederland. Hij werkt nu aan een studie naar de heiligheid van religieuze gebouwen in Amsterdam, met name naar wat er gebeurt wanneer ze een andere functie krijgen (een kerk wordt een moskee of een dansschool).

25 november 2015

St. Maarten en Sinterklaas: Heiligen met vuile handen? Hoe heilig is zorg voor je naaste?

Sinterklaas en St. Maarten zijn heel bekende heiligen. Ze hebben ook “vuile handen”: ze zijn heilig omdat ze hun handen vuil maakten bij de zorg voor hun naaste. Dat is een complex thema. Twee sprekers gaan hierover met elkaar in gesprek: **dr. Huub Oosterhuis** en **mgr. dr. Joris Vercammen**. Het gaat om vragen als “Hoe heilig zijn deze heiligen eigenlijk? Breekt de nood van de naaste wetten? Hoe heilig is dan hulp aan “illegalen”? Is zorg voor de naaste ook een manier om zelf als mens te groeien? Is het heilig verklaren van zorg niet ook een manier om mantelzorgers nog harder te laten lopen?”

Huub Oosterhuis is als kritisch theoloog, invloedrijk dichter en jarenlang voorganger in de “Amsterdam Ecclesia” één van Nederlands meest bekende en invloedrijke theologen. Over de zorg voor weerlozen publiceerde hij het

pamflet “Red hen die geen verweer hebben.”

Joris Vercammen is Aartsbisschop van Utrecht. In zijn theologie en kerkelijk leiderschap benadrukt hij het belang van een kritische kerk die solidair is met maatschappelijk zwakkeren. Als voorzitter van de oud-katholieke Internationale Bisschoppenconferentie versterkte hij daarom ook de banden met kerken in India en op de Filippijnen. In Nederland zet hij zich in voor een politieke theologie en de plaats van spiritualiteit in de zorg.

20 januari 2016

Heilige vrijheid, heilige majesteit, heilige... Wat is er heilig in Nederland en moet dat zo blijven?

Van alles kan er “heilig” zijn, van vrijheid van meningsuiting, via het huwelijk, tot en met de koning. Hoe zit het eigenlijk met wat voor “heilig” en onaantastbaar gehouden wordt in Nederland? En hoe ga je om met “heilige” personen, waarden, of instituties? En wat zegt het heilig zijn van zulke zaken over wat “heilig” betekent? Als instituties of normen heiligen zijn, wat zegt dat dan over heiligheid?

Hoofdspreker is **dr. Ernst van den Hemel**.

Hij is religiewetenschapper en literatuurwetenschapper. Hij promoveerde in 2011 op literaire dimensies in het werk van Johannes Calvijn en is auteur van *Calvinisme en politiek: tussen verzet en berusting* (2009). Hij is onder meer Research Fellow aan het Centre for the Humanities van de Universiteit Utrecht. Ook coördineerde Van den Hemel de “We are here Academy” om uitgeprocedeerde asielzoekers opleidingsmogelijkheden te bieden.

De respons wordt verzorgd door **Jojanneke Vanderveen MA**. Zij

werkt aan de Vrije Universiteit Amsterdam aan een proefschrift over een politiek-filosofisch thema: wisselend stemgedrag. Ze is lid van de permanente programmacommissie van GroenLinks en was eerder voorzitter van DWARS, de jongerenorganisatie van GroenLinks, waarbinnen ze actief gebleven is, ook volgde ze een zangopleiding aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen.

17 februari 2016

“Heilige Jezus – heilige Mohammed? – Ieder heilige op z’n eigen manier?”

Als twee personen “heilig” zijn, zoals Jezus en Mohammed, vallen ze dan in dezelfde categorie? Wat betekent het eigenlijk om deze twee personen “heilig” te noemen? Hierover gaan deze avond twee sprekers met elkaar in debat om op het spoor te komen wat heiligheid nu betekent in relatie tot Mohammed en in relatie tot Jezus.

De eerste spreker is een specialist op het gebied van de Islam: **dr. Yasser Ellethy**, docent Koran en Hadith Wetenschappen aan het Centrum voor Islamitische Theologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Ellethy is twee keer gepromoveerd, eerst aan de Universiteit van Thessaloniki (klassieke Arabische literatuur) en vervolgens aan de Vrije Universiteit Amsterdam in samenwerking

met de vooraanstaande al-Ahzar Universiteit in Caïro (Islamitische theologie)

De tweede spreker is een expert op het gebied van het vroege Christendom: **prof. dr. Bert Jan Lietaert Peerbolte** is hoogleraar Nieuwe Testament aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij wijdde daar zijn oratie aan het thema “Heilige teksten en heilige huisjes” (2009) en schreef daarnaast een inleiding op het leven en werk van Paulus, *Paulus en de rest* (2010). Lietaert Peerbolte is mede-uitgever van de *Brill Encyclopedia of Early Christianity* en verschijnt regelmatig in de media.

16 maart 2016

Heilige klanken: kan muziek “heilig” zijn?

Muziek kan je openen voor het hogere, het heilige. Daar is iedereen het wel over eens – toch? Maar welke muziek? En welk “heilige” is er bij welke muziek in het spel? Het maakt nogal een groot verschil: niet iedere muziek wordt als heilig ervaren en zeker niet elk heilige is hetzelfde. En wat zegt het over het “heilige” dat het met muziek geassocieerd wordt?

Dr. Sander van Maas is de referent op deze avond. Van Maas is universitair docent muziekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, gastdocent aan het London College of Music, en gaf colleges en deed onderzoek aan de universiteiten van Boston en Harvard. Hij publiceerde in 2015 het boek *Contemporary Music and Spirituality* en eerder *The Reinvention of Religious Music: Olivier Messiaen’s Breakthrough toward the Beyond*.

De respons komt van **dr. Mattijs Ploeger**. Hij is rector van het Oud-Katholiek Seminarie en daar tevens docent systematische theologie en liturgiek (waarnemend). Ploeger publiceerde over de relatie tussen liturgie (inclusief de muziek), spiritualiteit en theologie. Hij doet dit ook vanuit zijn eigen ruime ervaring als kerkmusicus (organist) en priester.

Naast zijn wetenschappelijke werk is hij aangesteld als assistierend pastor van de oud-katholieke St. Agnesparochie in Egmond-aan-Zee.

Algemene informatie

Een impressie van een eerdere avond van Denken in de Driehoek

Vanaf 19:30 uur is iedereen welkom voor koffie of thee. Het programma is van 20:00 tot 22:00 uur. Aansluitend is er een borrel.

De avonden worden gehouden in congres- en vergadercentrum In de Driehoek, Willemsplantsoen 1c in Utrecht (nabij Utrecht CS – uitgang Moreelsepark, verkeersweg oversteken, bij de stoplichten rechtsaf).

De toegang is gratis en opgave is niet nodig.

De serie staat onder verantwoordelijkheid van

- de culturele commissie van de oud-katholieke Gertrudiskathedraal van Utrecht
- de bijzondere leerstoel oude katholieke kerkstructuren aan de Universiteit Utrecht

en wordt mede mogelijk gemaakt door congres- en vergadercentrum *In de Driehoek*, een inspirerende plek voor uw vergadering, congres of receptie.

De denktank van Denken in de Driehoek bestaat uit Marco Derks, Helen Gaasbeek, Rob Holstvoogd, Peter-Ben Smit, Bernd Wallet en Theo van Willigenburg.

Deze lezingen zijn erkend als aanbod binnen de Permanente Educatie. Predikanten kunnen 1 EC behalen door deelname en het schrijven van een reflectieverslag. Kosten: €100,-. Meer informatie en aanmelding: prof. dr. Peter-Ben Smit (p.b.a.smit@uu.nl).

Meer informatie

Actuele informatie is te vinden op onze Facebookpagina:

www.facebook.com/denkenindedriehoek

Meer informatie bieden ook:

www.utrecht.okkn.nl en www.godschrift.nl

U kunt ons ook mailen of bellen:

denkenindedriehoek@gmail.com

030-2315018